

b) keď hovoriaceho náhle niekto preruší v reči, napr.

Dora: A aj ty si už len vina, voľáčó si –

Zuzana: Ja uznávam, že som, ale –

Dora: Neuznávamš...'

P o z n á m k a. – Namiesto pomlčky sa v tomto prípade píše aj tri bodky.

5. pri oddeľovaní vsuviek (slov alebo spojení slov, celých viet, zriedkavejšie aj súvetí), napr. *Nemáme zatiaľ – prirodzene – študijné výsledky. – Žilinskí stavbári – ako je známe – budujú školské stavby aj v ďalších okresoch. – Jednotlivé roviny jazyka – hoci sú časťou jedného systému – nie sú jednotlivo priradené systémom, nie sú vybudované na rovnakých princípoch.*

P o z n á m k a. – 1. Často sa vsuvky oddeľujú čiarokami alebo zátvorkami.

2. Ak je vetná vsuvka oddelená pomlčkami vložená na konci nadradenej vety, pred podradenou vetou za pravou pomlčkou sa dáva čiarka, napr. – *Keď išiel vozík popri nás, videl som – bol som celkom blízko, takže som rukou drabiny chytil –, že má na sebe košeľu, spod ktorej bolo vidno holý chrbát, celý počerný a skrivený.*

6. pri označení vzrušenej, prerývanej reči; takto sa prestávka vo vete vy- značuje dôraznejšie než čiarokou, napr. *Vysoké Tatry – vlast' moja – zem krásna...'*

7. pri zdvojovaní alebo zopakovaní slova alebo celých výrazov a viet, ak chceme dosiahnuť väčší dôraz, napr. *Nie som vinný – nie som vinný. – Ved' už – ved' už...'*

8. pri oddeľovaní priamej reči jednej osoby od priamej reči druhej osoby, ak sa neuvádzajú v osobitných odsekoch, ale v súvislom texte jedna za druhou, napr. *Sľubujes' – Sľubujem.*

P o z n á m k a. – Pomlčka sa nepíše, ak je priama reč každej osoby v úvo- dzovkách, napr. „Pojdeš?“ „Pojdem.“

9. za otázok, na ktorú si hovoriaci sám hneď odpovedá, napr. *Dalo sa niečo v tejto situácii robiť? – Áno, dalo sa.*

10. pri oddeľovaní priamej reči, ktorá sa uvádza v samostatnom odseku, napr.

– *Ty si chlap, ako má byť. Vieš nejaké remeslo?*

– *Som kováč, a to dobrý. Tak ti koňa nikto nepodkuje ako ja.*

– *Rozviažte mu povrazy, – rozkázal rytier svojim zbrojnošom.*

– *Tak čo je nové?*

– *Prichádzam so žiadosťou.*

– *Nuž čujme s akou?*

Ak je v úvodzovkách celá veta, píše sa bodka, výkričník alebo otáznik na konci tejto vety pred koncovými úvodzovkami, napr. *Ludovít Štúr povedal: „Naspäť cesta nemožná, napred sa ísť musí.“ – „Ideme dnu či nejdeme?“ spýtal sa ho. – „Čo!?“ pýtala sa celá preľaknutá.*

Ak je v úvodzovkách priama reč a za ňou nasleduje uvádzacia veta, čiarka sa píše pred koncovými úvodzovkami, napr. „Večer neprídem,“ povedal a odišiel.

Ak je uvádzacia veta vložená do priamej reči alebo citátu, označujeme úvo- dzovkami každý jednotlivý úsek priamej reči alebo citátu. Koncové úvodzovky sa aj tu píše za inými rozdeľovacími znamienkami (bodkou, výkričníkom, otáznikom alebo čiarokou), napr. „Nepochybujeme,“ hovoril, „že sa nám celý plán podarí.“ „Neprišedneš si?“ on na to, „trochu si o tom pohovoríme.“ – „Človeče, hore sa! Čo sa bojíš?“ udrel ho po pleci. „Železo sa kuje, kým je horúce.“

Ak je v úvodzovkách len slovo alebo výraz, píšeme koncové úvodzovky pred bodkou, výkričníkom, otáznikom, čiarokou alebo bodkočiarkou, napr. *Bol to skutočne „impozantný výkon“, ako sa o tom dlho hovorilo. – Bol to sku- točne, ako sa o tom dlho hovorilo, „impozantný výkon“.*

2.8. POMLČKA

Pomlčka (–) sa píše:

1. vo vete s menným prísudkom namiesto sponového slovesa (v prísloviach, heslách, nápisoch, nápisoach a pod.), napr. *Mladosť – radosť, staroba – cho- roba. – Zdravie – najcenejšie bohatstvo. – Čas – štvrtý objektívny rozmer. – Sebauspokojenie – brzda pokroku.*

2. pri dôraznom označení, že nasleduje niečo neočakávané, prekvapujúce, mimoriadne, napr. *Odpad je predsa – surovina. – Kto nepozná Tatry – nepozná Slovensko.*

3. pred samostatnou vetou, ktorá podáva vysvetlenie k predchádzajúcemu výkladu, napr. *Koloniálne rozdelenie krajín zabrzdilo až zahatalo prirodzený vývoj formovania národov – koloniálne štáty vznikli bez zreteľa na etnické zloženie obyvateľstva.*

P o z n á m k a. – Namiesto pomlčky sa môže písať aj bodkočiarka, resp. dvojbod- ka, alebo sa veta môže písať ako samostatná s veľkým začiatočným písmenom po pred- chádzajúcej časti zakončenej bodkou.

4. pri označení nedokončenia reči:

a) keď sa hovoriaci úmyselne odmieta (pretože si náhle uvedomí nevhodnosť toho, čo chcel pôvodne povedať, nenachádza vhodný výraz, stratil svoju myšlien- ku, nevie, ako pokračovať v jazykovom prejave, náhle ho preruší nečakaná uda- losť, napr. príchod ďalšej osoby, nečakaný zvuk a pod.), napr. *Povedal som, že –*